

Poselství Svatého otce Františka
k 1. Světovému dni chudých,
o 33. neděli v mezidobí, 19. listopadu 2017

Nemilujme slovy, ale skutky

1. „Děti, nemilujme jen slovem a jazykem, ale činem, doopravdy“. Tato slova apoštola Jana vyjadřují příkaz, který žádný křesťan nemůže přehlížet. Poukazuje na rozpor mezi prázdnými slovy, jež často bývají na našich rtech, a konkrétními skutky, jimiž se máme poměřovat. Láska nedovoluje žádné alibi; kdo má v úmyslu milovat tak, jako miloval Ježíš, musí se řídit jeho příkladem, a to především tehdy, když jsme voláni k lásce k chudým. Způsob, jakým miloval Boží Syn, spočívá na dvou pilířích: Bůh miloval jako první a miloval tak, že dal sebe sama celého, včetně svého života.

Takováto láska nemůže zůstat bez odpovědi. Byla darována jednostranně, bez vyžadování odpovědi, ale zapaluje srdce natolik, že se každý, navzdory svým omezením, cítíme být vedeni k jejímu opětování. To milosrdenství, tryskající ze Srdce Trojice, rozhýbává náš život k soucitu a skutkům milosrdenství k bratrům a sestrám, kteří se nacházejí ve stavu nouze.

Rezonovat s naukou Mistra

2. „Ubožák zavolal a Hospodin slyšel“ čteme v Žalmu 34. Církev vždy chápala důležitost takového výkřiku. Svědectví o tom máme již od prvních stránek Skutků apoštolů, kde Petr požaduje, aby se vybralo sedm mužů „plných Ducha a moudrosti“, kteří přijmou službu chudým a péči o ně. Jedním z prvních znamení křesťanského společenství pro svět je: služba těm nejchudším. První křesťané pochopili, že život Ježíšových učedníků má odpovídat nauce Mistra, který vyhlásil chudé za blahoslavené a za dědice nebeského království (srv. Mt 5,3).

„Prodávali všechn svůj majetek a dělili ho mezi všechny, jak kdo potřeboval“, čteme ve Skutcích (2,45). To jasně ukazuje živou starost prvních křesťanů. Evangelista Lukáš, který více než jiní dává prostor milosrdenství, nekoná popisem prvotní církve žádné řečnické cvičení, Naopak, chce mluvit k věřícím všech generací, a tedy i k nám, aby nás podpořil ve svědectví a povzbudil nás k práci ve prospěch potřebných. Také apoštol Jakub používá ve svém listu silné a pronikavé výrazy: „Poslyšte, moji milovaní bratři! Což nevyvolil Bůh právě chudé v očích světa, aby byli skrze víru bohatí a dědici Království, které slíbil těm, kdo ho milují? Vy však jste chud'asem pohrdli. Nezneužívají právě bohatí své moci proti vám? Netahají vás po soudech? A dále: Co pomůže, moji bratři, říká-li někdo, že má víru, ale nemá skutky? Může ho taková víra spasit? Když bratr nebo sestra nebudou mít do čeho se obléci a budou mít nedostatek denní obživy, a někdo z vás jim řekne: ‚Tak s Pánem Bohem! Zahřejte se a najezte se!‘ – ale nedáte jim, co potřebují pro své tělo, co je jim to platné? Stejně tak je tomu i s vírou: Když se neprojevuje skutky, je sama o sobě mrtvá“.

Příklad Františka z Assisi.

3. Existují však chvíle, kdy křesťané nenaslouchali této výzvě až do hloubky. Duch svatý v každé době volá ty, kteří nám výzvu připomínají. Mezi všemi vyniká příklad svatého Františka z Assisi. On se nespokojil s tím, že objímal malomocné a dával jim peníze, ale rozhodl se, že půjde do Gubbia, aby s nimi žil. On sám viděl v tomto setkání zvrát ve své konverzi: „Když jsem byl ve hříchu, pohled na malomocné se mi zdál být příliš hořký, ale

sám Pán mě přivedl mezi ně a prokázal mi na nich milosrdenství. Když jsem se od nich vzdálil, to, co se mi zdálo hořké, se proměnilo ve sladkost na duši i na těle.“

Aby se neřeklo?

Nemysleme si, že chudí jsou pouhými příjemci dobrovolnické služby vykonávané jednou za týden, a tím méně adresáty improvizovaných skutků dobré vůle, to abychom si uklidnili své svědomí. Tyto zkušenosti jsou hodnotné a užitečné, aby nás učinily vnímavými k potřebám a k nespravedlnostem, jež jsou často jejich příčinou. Měly by nás ale vést ke skutečnému setkání s chudými, abychom vytvářeli místo pro sdílení, jež se stane způsobem života. V lásce, která se stává sdílením, nacházejí modlitba, cesta učedníka i konverze potvrzení žitého evangelia. Z tohoto způsobu života vychází radost a pokoj, protože se rukou dotýkáme Kristova těla. Chceme-li se s Kristem skutečně setkat, **je třeba, abychom se dotýkali jeho těla v bolavém těle chudých jako potvrzení svátostného přijímání eucharistie**. Kristovo tělo lámané při posvátné liturgii se nám dává, abychom ho znovu nacházeli díky lásce sdílené s těmi nejslabšími bratry a sestrami.

Vztahovat ruce k chudým

Jsme tedy povoláni k tomu, abychom vztahovali své ruce k chudým, setkávali se s nimi, dívali se jim do očí, objímali je a dávali jim pocítit vroucnost lásky, která rozbíjí kruh samoty. Jejich ruka vztažená k nám je rovněž výzvou, abychom vycházeli ze svých jistot a ze svého pohodlí a uznávali hodnotu, jakou představuje samotná chudoba.

Chudoba jako nástroj k následování Krista

4. Nezapomínejme, že pro Kristovy učedníky je chudoba především povoláním k následování chudého Ježíše. Chudoba znamená mít pokorné srdce, které dokáže přijmout svou situaci omezeného a hříšného stvoření. Pokorné srdce umožňuje překonávat pokušení všemocnosti, která vytváří iluzi o naší nesmrtelnosti. Chudoba je postoj srdce, který brání považovat peníze, kariéru a luxus za životní cíl a za podmínku ke štěstí. Chudoba vytváří předpoklad pro svobodné přijetí osobní a společenské zodpovědnosti, navzdory vlastním omezením, a důvěřuje v Boží blízkost. Takto chápaná chudoba je měřítkem, které umožňuje hodnotit správné používání hmotných statků a zároveň prožívat své vztahy a city nesobecky a bez postoje přivlastňování (KKCH, č. 25-45).

Vezměme opět za příklad svatého Františka, ryzího svědka chudoby. Právě proto, že měl oči upřené na Krista, dokázal ho poznávat a sloužit mu v chudých. Chudým, kteří žijí v našich městech a našich společenstvích, zároveň připomínám, že nemají ztrácet vědomí evangelní chudoby, kterou nosí jako pečeť svého života.

Jak ji poznat? Chudoba má tvář

5. Známe velkou těžkost, která se ukazuje v dnešním světě, jak jasně chudobu identifikovat. A ona přesto na nás každodenně křičí ve svých tisícířích tvářích poznamenaných bolestí, vyčleněním na okraj, bezprávím, násilím, mučením, vězněním, válkou, omezováním svobody a důstojnosti, nevědomostí a analfabetismem, kritickou zdravotnickou situací, nedostatkem práce, obchodováním s lidmi a otroctvím, vyhnanstvím, bídou a násilnou migrací. **Chudoba má tvář žen, mužů i dětí vykořisťovaných mrzkými zájmy, deptaných zvrácenou logikou moci a**

peněz. Tento nemilosrdný seznam, který nebude nikdy kompletní, jsme nuceni tvořit tváří v tvář chudobě jako ovoci sociální nespravedlnosti, morální bídy, nenasytnosti některých a všeobecně rozšířené nevšímavosti!

Dnes bohužel stále více vychází na povrch nestoudné bohatství hromaděné v rukou malého počtu privilegovaných, často doprovázené nelegálností a vykořisťováním urážejícím lidskou důstojnost. Zároveň nás pobuřuje šíření chudoby ve velkých okruzích společnosti po celém světě. Před takovýmto obrazem nemůžeme zůstat nečinnými a už vůbec ne rezignovat. Chudoba potlačuje iniciativu mnoha mladých a brání jim najít si práci; chudoba umrtvuje smysl pro zodpovědnost a dává přednost delegování a hledání protekce; chudoba otravuje studny spoluúčasti, omezuje prostor pro profesionalitu, a tak pokořuje zásluhy toho, kdo pracuje a vyrábí; na to vše je třeba odpovídat novým viděním života a společnosti.

Požehnané ruce

Všichni tito chudí – jak s oblibou říkal blahoslavený Pavel VI. – patří k církvi díky „evangelnímu právu“ (promluva při otevření 2. zasedání Druhého vatikánského koncilu, 29. září 1963) a zavazují nás, abychom se pro ně přednostně rozhodli.

Požehnané jsou tedy ruce, které se otevírají pro přijetí chudých a pro jejich podporu: jsou to ruce, jež přinášejí naději.

Požehnané jsou ruce, které překonávají kulturní, náboženské a národnostní bariéry a vlévají do ran lidstva olej útěchy.

Požehnané jsou ruce, které se otevírají, aniž by za to něco požadovaly, bez různých „jestliže“, „ale“ a „snad“: jsou to ruce, které nechávají na bratry sestupovat Boží požehnání.

Světový den chudých jako konkrétní znamení Kristovy lásky

6. Na konci Svatého roku milosrdenství jsem nabídl církvi Světový den chudých proto, aby se křesťanská společnost po celém světě stávala stále konkrétnějším znamením Kristovy lásky k těm posledním a nejpotřebnějším. Přeji si, aby se k ostatním světovým dnům založeným mými předchůdci připojil i tento a doplnil je o evangelijní prvek, jímž je Ježíšova láska k chudým.

Vyzývám!

Vyzývám celou církev i muže a ženy dobré vůle, aby v tento den upřeli svůj pohled na ty, kdo k nim vztahují své ruce, kdo volají o pomoc a naši solidaritu. Jsou to naši bratři a sestry, stvoření a milovaní jediným Nebeským Otcem. Věřící, reagujte na kulturu skartace a mrhání, mějte za svoji kulturu setkání.

Zároveň vyzývám všechny, bez ohledu na jejich náboženskou příslušnost, aby byli otevřeni pro solidaritu s chudými na znamení konkrétního bratrství. Bůh stvořil nebe a zemi pro všechny, ale lidé bohužel vystavěli hranice, zdi a ploty, a tak se zpronevěřili původnímu daru určenému pro celé lidstvo bez výjimky.

Podstata Kristova kralování

7. Přeji si, aby se křesťanská společnost během týdne předcházejícího Světovému dni chudých – letos to bude 19. listopadu, o 33. neděli v liturgickém mezidobí – angažovala pro vytváření příležitostí k setkáním přátelství, solidarity a konkrétní pomoci. Chudé i dobrovolníky

pak mohou pozvat ke společné účasti na nedělní eucharistii, aby se slavnost našeho Pána Ježíše Krista, Krále vesmíru, slavená v následující neděli, ukázala jako ještě pravdivější. Kristovo kralování se totiž projevuje v plném významu právě na Golgotě, když Nevinný je přibit na kříž a jako chudý, nahý a zbavený všeho vtěluje a zjevuje plnost Boží lásky. Jeho úplná odevzdanost Otci vyjadřuje jeho naprostou chudobu, ale zároveň ukazuje moc Lásky, jež ho v den Velikonoc vzkřísí k novému životu.

Prakticky a konkrétně

Pokud v naší čtvrti žijí chudí, kteří hledají ochranu a pomoc, přibližme se v tuto neděli k nim; bude to příhodný okamžik pro setkání s Bohem, kterého hledáme. Přijměme je podle nauky Písma (srov. Gen 18,3-5; Žid 13,2) jako mimořádně cenné hosty u našeho stolu; mohou se stát učiteli, kteří nás učí žít víru důsledněji. Oni nám svou důvěrou a připraveností k přijetí pomoci střídavým a často radostným způsobem ukážou, jak přesvědčivé je žít z toho podstatného a odevzdávat se Otcově Prozřetelnosti.

Otčenáš je modlitba chudých

8. V základě mnoha iniciativ, které se budou moci během tohoto dne uskutečnit, ať je vždy modlitba. Nezapomínejme na to, že Otčenáš je modlitba chudých. Prosba o chleba přece vyjadřuje naši odevzdanost Bohu při základních potřebách našeho života. Ježíš nás touto modlitbou učí vnímat křik těch, kdo trpí kvůli životním obtížím a nedostatku základních potřeb. Učedníkům, kteří Ježíše žádají, aby je naučil modlit se, odpovídá slovy chudých. Ti se obracejí k jedinému Otci, v něm se všichni poznávají jako bratři. Otčenáš je modlitba, která se vyjadřuje v množném čísle: chléb, o nějž prosíme, je „náš“, a to logicky vyžaduje jeho sdílení, spoluúčast a společnou zodpovědnost. V této modlitbě všichni poznáváme potřebu překonávat jakoukoli formu sobectví, abychom měli radost ze vzájemného přijetí.

Trvalá tradice

9. Žádám spolubratry biskupy, kněze a jáhny – jejichž vlastním povoláním a posláním je podporovat chudé – zasvěcené osoby, sdružení, hnutí a rozsáhlý svět dobrovolníků: Zasad'te se o to, aby byla Světovým dnem chudých zavedena tradice, která konkrétně přispěje k evangelizaci dnešního světa.

Kéž tento nový Světový den se stane silným apelem na svědomí nás věřících, abychom byli stále více přesvědčeni, že sdílení s chudými nám umožňuje chápat evangelium v jeho hloubce. Chudí nejsou problémem, ale jsou zdrojem, z něhož máme čerpat, abychom přijímali a žili podstatu evangelia.

Ve Vatikánu 13. června 2017

Památka svatého Antonína z Padovy

FRANTIŠEK

Krátil, upravil a mezititulky doplnil P. Martin Holík